

PISA

У ЦЕНТРИ УВАГИ

education policy education policy education policy education policy education policy educat

policy

30

Чи можна зменшити різницю в результатах навчання між учнями зі сприятливими й несприятливими передумовами для навчання за допомогою стратегій навчання?

- ✓ Учні, які вміють узагальнювати інформацію, як правило, отримують вищі результати в тестуванні PISA із читання.
- ✓ Коли учні з несприятливими передумовами для навчання використовують ефективні стратегії навчання тією ж мірою, як і учні зі сприятливими передумовами для навчання, різниця в результатах із читання між цими двома групами учнів зменшується приблизно на 20%.

Щоб отримати високі результати із читання, недостатньо просто добре читати.

Нестримне ускладнення інформаційних технологій і майже щоденні нововведення в галузі комунікаційних засобів зумовлюють переосмислення таких понять, як «вправний читач» і «навчання читання». Інформаційне перевантаження стає дедалі більшою проблемою сучасної людини, тому вона має вчитися не тільки читати, але й керувати постійним потоком даних, ефективно його узагальнювати й відрізнити потрібну їй інформацію від зайвої.

У 2009 р. в дослідженні PISA вимірювався рівень опанування учнями найефективніших стратегій навчання. Учнів просили описати, як вони узагальнюють прочитані тексти:

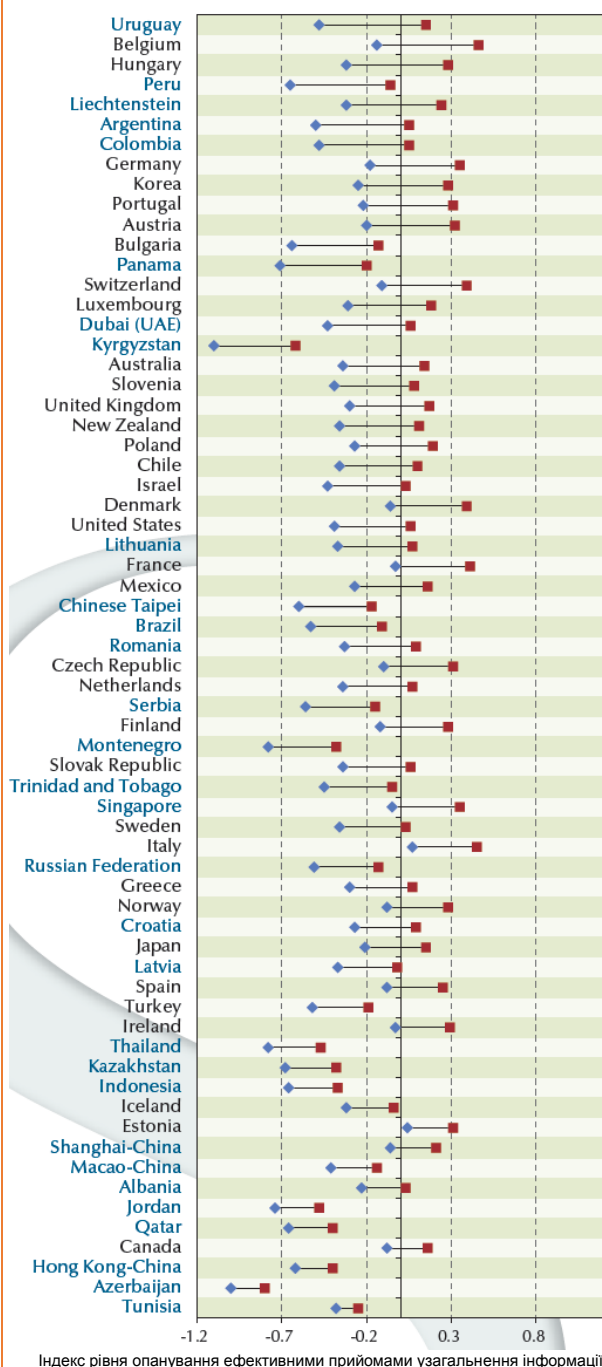
- 1) *«Я ретельно перевіряю наявність усіх найважливіших фактів із тексту в моєму узагальненні.»*
- 2) *«Читаючи текст, я підкреслюю в ньому найважливіші речення і потім записую їх власними словами в узагальненні.»*
- 3) *«Я пишу узагальнення і потім перевіряю, щоб зміст кожного абзаца був у ньому представлений, оскільки до нього має входити зміст усіх абзаців.»*
- 4) *«Перш ніж написати узагальнення, я читаю текст стільки разів, скільки зможу.»*
- 5) *«Я намагаюся вибрати й точно списати стільки речень, скільки зможу.»*

Експертів із країн-учасниць попросили визначити відносну ефективність різних прийомів узагальнювання інформації. Вони встановили, що прийоми 1 і 2 – найефективніші, 3 і 4 – помірно ефективні, а 5 – це найменш ефективний прийом узагальнювання прочитаної інформації.

Статистично значуща різниця між учнями з високим і низьким рівнем опанування стратегій навчання

- ◆ Учні з несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання
- Учні зі сприятливими соціально-економічними передумовами для навчання

Примітка: Країни, назви яких подані чорним кольором, є членами ОЕСР. Відповідно до шкали індексу рівня опанування ефективними прийомами узагальнення інформації індекс 0 представляє середній, -1 – низький, а +1 – високий рівень опанування такими прийомами поміж усіх учнів у країнах ОЕСР. Дві третини учнів мають індекс від -1 до +1 за цією шкалою.

Учні з несприятливими передумовами для навчання можуть підвищити свої навчальні досягнення в читанні за допомогою кращого опанування ефективних стратегій навчання.

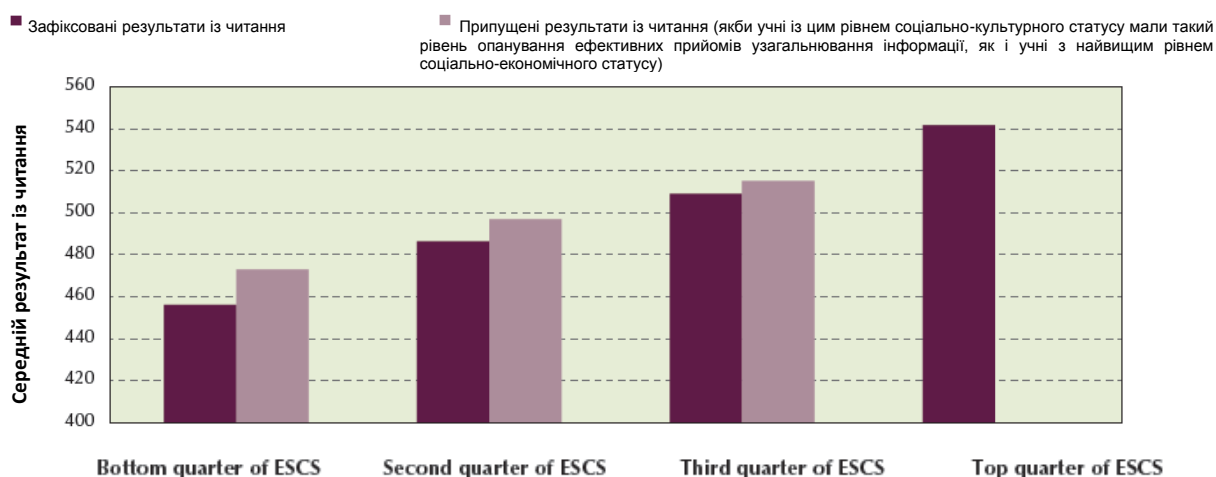
Результати дослідження PISA свідчать про те, що учні з несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання мають можливість суттєво наблизитися до своїх однолітків зі сприятливими передумовами для навчання за результатами в тестуванні PISA із читання, якщо вони краще опанують найефективніші стратегії навчання. За результатами PISA можна припустити, що в 31 країні й економіці учні з найнесприятливішими передумовами для навчання отримали б мінімум на 15 балів більше, якби вони опанували прийоми узагальнення прочитаної інформації на тому ж рівні, що і їхні однолітки-земляки з найсприятливішими передумовами для навчання. В Австрії, Бельгії, Дубаї (ОАЕ), Франції, Угорщині, Німеччині, Ліхтенштейні, Люксембурзі, Новій Зеландії, Португалії, Швейцарії й Уругваї різниця в балах між результатами учнів із несприятливими передумовами для навчання в разі опанування ними прийомів узагальнення прочитаної інформації на рівні учнів зі сприятливими передумовами для навчання, становила понад 20 балів. Ту ж різницю в балах можна подолати, додатково навчаючи учнів у школі впродовж половини навчального року. По країнах ОЕСР середній показник у 17 балів PISA – це невикористаний потенціал учнів із несприятливими передумовами для навчання, пов'язаний з низьким рівнем опанування ними навчальних стратегій. У країнах ОЕСР спостерігається такий факт: коли учні з несприятливими передумовами для навчання використовують ефективні стратегії навчання на однаковому рівні з учнями зі сприятливими передумовами для навчання, різниця в результатах PISA між цими двома групами учнів зменшується майже на 20%. У Бельгії, Фінляндії, Кореї й Ліхтенштейні таке зменшення сягає 25%.

Попри те, що PISA не може встановлювати чіткі причини і наслідки, результати дослідження вказують на те, що в тестуванні із читання вищі результати учнів зі сприятливими соціально-економічними передумовами для навчання частково зумовлені кращими можливостями цих учнів щодо підвищення рівня опанування найефективніших стратегій навчання. Так, наприклад, виявляється, що в ранньому дитинстві батьки приділяють цим дітям більше часу, читаючи й розповідаючи їм казки й оповідання. До того ж,

ці батьки частіше обговорюють зі своїми дітьми-підлітками соціальні й політичні питання, а також цікавляться тим, що вони читають. Такі види взаємодії із дітьми можуть бути надзвичайно важливими для усвідомлення учнями значення стратегій, які допоможуть їм навчатися. Це усвідомлення допоможе їм обирати й застосовувати різні стратегії і прийоми під час навчання.

Школи теж роблять певний внесок у розвиток опанування учнями найефективніших стратегій навчання. Проте школи водночас можуть і посилювати диспропорції в результатах із читання, пов'язані із соціально-економічним статусом учнів. У багатьох країнах учні з різними соціально-економічним статусом живуть у різних районах, і тому вони зазвичай відвідують різні школи. За даними PISA, батьки учнів зі сприятливими передумовами для навчання можуть віддавати і, як правило, віддають своїх дітей навчатися в приватних або в державних школах із кращими освітніми стандартами, які поміж іншим можуть навчити учнів ефективних стратегій навчання. Зазвичай такі батьки не мають обмежень щодо вартості навчання й розташування таких шкіл на відміну від батьків учнів з несприятливими передумовами для навчання.

Що якби учні з несприятливими передумовами для навчання опанували ефективні прийоми узагальнювання інформації так само, як і їхні однокласники зі сприятливими передумовами для навчання?

Примітка: Учні з несприятливими/сприятливими соціально-економічними передумовами для навчання – це ті учні, які мають найнижчий/найвищий індекс економічного, соціального й культурного статусу за шкалою PISA (англ. – PISA index of economic, social and cultural status, скороч. ESCS) у своїй країні.

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2009, таблиця III.3.5.

Узагальнення: у більшості країн й економік різницю в результатах у тестуванні PISA із читання між учнями зі сприятливими й з несприятливими передумовами для навчання можна пояснити рівнем їхнього опанування ефективних стратегій навчання до 15-річного віку. Батьки й учителі можуть сприяти подоланню цієї різниці, допомагаючи кожному учневі дізнатися про найкращі підходи до навчання.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Франчески Боргонові (Francesca.Borgonovi, Francesca.Borgonovi@oecd.org)

Ознайомтеся із OECD (2010), PISA 2009 Results: Learning to Learn: Student Engagement, Strategies and Practices, OECD Publishing.

Відвідайте сайт:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Читайте також:

Круглі відмінники – хто вони і де живуть?